

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI. Pentru Austro-Ungaria : Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate : Pe un an 14 fr. pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERTIUNILOR : Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte 8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreeze Redacțiunei „BISERICA și ȘCOALA“ Ear banii de prenumerațiunea la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.</p>
--	--	--

Ghestiuni deschise.

Preoțimea, preocupată de soarta sa, discută viu și cu interes, în particular și în conferențe, pretutindenea unde doi sau trei se adună, problemele de viață; și bine face că le discută, numai discuțiunile să rămână între limitele obiectivității.

*Doauă probleme mai ales sunt cari preocupă actualmente preoțimea noastră: fondul preoțesc și reuniunea preoțească.

Tendența de a precisa drepturile preoțimei la fondul preoțesc, a luat formă în ultima adunare generală a fondului preoțesc, care a emis o comisiune pentru modificarea statutelor. Mie mi-a revenit onorul a convoca acea comisiune și a coopera cu modestele mi puteri la soluțiunea problemei.

Fond de pensii preoțești ori fond pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor rămași de preoți, are să fie fondul esistent? — este problema, pe care se divisează părerile.

Încât pentru fondul de pensie, vin în cumpănă două momente, și adevărat: cel material și cel spiritual, și ni se prezintă tesa așa: sunt suficiente resursele fondului pentru finanțarea pensiunilor? Corăspunde spiritului bisericesc desfacerea preotului de viața parochială prin intrarea în statul pensionar?

La întrebarea primă matematicianii răspund, că nu sunt suficiente resursele de a finanța și pensiunile preoțești și și pe văduve și orfani.

Preoțimea, se zice, prin congruă este adusă într'o stare materială mai prielnică și în cas de este avisată la capelan, acesta încă primește un special pașal de congruă; în est mod subsistența preotului este mai bine asigurată, în noaua situa-

țiune, cu congrua. Văduvele și orfanii trebuiesc asigurați, ca familiile preoțești să nu ajungă desolate ci mai vartos văduva să poată trăi cinstit și tocmai astfel orfanii să poată fi crescuți cinstit. Din prisos s'ar augmenta apoi fondul și succesiv ar urma și ajutorarea preoțimei. Altfel s'ar naște complicațiunile insolvenței de pensii, precum o prevăzu aceași și diecesa Caransebesului, care decretase fondul său preoțesc de fond de pensii, dar când în anul trecut a fost vorba să-l activeze și a consultat matematica, a fost silită să bată în retragere și să lase fondul de fond al văduvelor și orfanilor.

— Vom urca taxele, răspund pensioniștii.

Urmează dar, cu matematica, câtă urcare va cere și întru cât ar pute presta preoțimea o corespunzătoare urcare de taxe; dar și atunci ni se impune a doua întrebare, care e de natură mai delicată, principială. Păstorul să nu se desfacă de turma sa, zic pastoralii. Pe preot experiența îl face, îi îmbogățește cunoștințele; venerabilele bătrânețe sunt coroana păstorului sufletec, care îl face suveran peste inimile credincioșilor săi. Prin pensionare s'ar desface preotul de turmă, atunci, când ar fi mai spre folosul bisericeii; s'ar îngropa un capital bogat al experiențelor, pentru a expune pe popor earăși la dubioasele experimentări ale altui preot tiner. Ca pensionar nu ar mai ave nici o influență asupra urmașului său, până când dacă i-ar urma ca și capelan, și ar induce pe capelan în arta guvernării inimilor și în tehnica administrativă...

Se mai zice apoi și aceea, că preoții ar cerca să se pensioneze înainte de vreme, ca eventual să ia alte funcțiuni ori ocupațiuni corespunzătoare preoției, și astfel s'ar devalva autoritatea caracterului preoțesc.

Din stabilirea acestor baze de fond de pensii, ori fond pentru văduve și orfani, urmează consecința, că în cazul prim prevederea văduvelor și a orfanilor să rămână în aceleași limite înguste între cari se află astăzi, ori în cazul al doilea, să se lărgască acele limite, adică să se decreteze mai mari ajutoare, atâtea câte se recer ca o văduvă să poată trăi cinstit și să-și crească copiii amăsurat poziției unei familii preoțești, întocmai cum și-i-ar crește tatăl pierdut. Apoi dacă se află latitudine în dispozițiile statutare de astăzi, să se sulezeze, căci nimenea dintre noi nu este condus de alt interes, decât de a se face bine ce se face.

Însă nedumeririle ce se ivesc, credincios obiceiului meu, le pun cu toată franchețea la aprecierea onoratei preoțimi, și deschid coloanele acestei foi pentru discutarea afacerii, în speranța că schimbările de idei ce vor urma, vor clarifica situația; și onorata preoțime în acest chip va veni la proxima adunare generală, deplin informată asupra situației și-și va croi soarta după cea mai bună a sa convingere.

Chestiunea Reuniunii preoțești s'a prezentat până acum numai ca o dorință vagă, fără a fi precisate limitele unei atari Reuniuni.

Chestiunea, că-i bine să se înțeleagă oamenii și cu puteri comune să-și întărească poziția, nu suferă îndoială; în urmare nu aceasta, ci chestiunea de precizare în cadrele autonomiei noastre bisericești este ceea-ce are să se discute.

Marele Săguna cu prevederea-i profetică a asigurat în Statutul organic și titlul întrunirilor preoțești afară de cadrele corporațiilor formale, adică conferențele preoțești a căror problemă este de a se discuta chestiunile intime și de interes particular ale preoțimei între sine de către preoți.

În cadrele acestor conferențe în cari toate discuțiunile, chestiunile ce preocupă pe preoțime, își au avantajul că stau sub scutul autonomiei

bisericești, ergo intacte de formele controlului public.

Și dacă mi-s'ar reflecta: ei bine, dar conferențelor le lipsește centralizarea, — aş răspunde simplaminte: dar' unde este oprit ca aceste conferențe tractuale să se poată întruni prin delegați ori prin obște la o conferență generală a preoțimei din diecesă?

Scurt și la înțeles: eu văd realizabile dorințele preoțimei atârinate acum de înființarea unei Reuniuni preoțești, și în cadrele conferențelor statutare.

Sunt perfect de acord însă să se discute chestiunea, și anume să se precizeze bazele autonome ale unei Reuniuni preoțești; și în momentul când se vor afla și precisa aceste baze, chestiunea e rezolvată, — atunci atîrnă dela preoțime să vrea a se mai organiza și în Reuniuni preoțești ori ba.

Sub baze autonome înțeleg, ca Reuniunea preoțească, în care ar fi să se discute cele mai intime și delicate afaceri preoțești, cari nu se discută aici înaintea laicilor noștri, să nu cază în categoria reuniunilor regnicolare, bună-oară ca și Reuniunea învățătorilor, căci nici-când nu aş putea fi de acord, ca acele intime afacri preoțești să se discute sub auspiciile comisarilor politici și hotărârile reuniunii să fie susținute reviziunii politice, cum se întâmplă aceasta de pildă la reuniunile învățătoresți, unde nu obvin acele delicate chestiuni spirituale cari ating interesele vitale pastorale și sunt de ordinea disciplinei spirituale.

Să se discute dar chestiunea Reuniunii preoțești pe baze autonome. Aceasta este ce am voit prin aceste reflexiuni.

Și am scris toate aceste, cu scopul ca să atrag atențiunea onoraților frați întru Cristos, la toate momentele, de câte au să țină cont la precisarea pozițiilor de progres, ce vor să le ocupe.

R. Ciorogariu.

† Iosif Naniescu

Mitropolitul Moldovei și Sucevei.

Sâmbetă, la 8 Februarie nou, a încetat din viață, în reședința sa, la Iași, unul dintre cei mai distinși prelați ai bisericii române de peste Munți, *Iosif Naniescu*, mitropolitul Moldovei și Sucevei.

În curs de peste un sfert de veac Iosif Naniescu a păstorit biserica Moldovei, cu înțe-

lepciune, devotament și iubire părintească pentru turma incredințată păstoririi sale. Un spirit luminat, o distinsă cultură teologică și îndeosebi inima lui bună, l'au făcut respectat și iubit în toate cercurile, i-au asigurat o deosebită autoritate în corpul prelaților români.

După o lungă și rodnică viață, bogată în

morală, activitate și fapte bune, ilustrul arhieru moare în vrâstă de 80 de ani, încungiurat de venerațiune și regrete.

Eată și câteva date din luminoasa vieață alui Iosif Naniescu :

Originar din Basarabia, fiu de preot, a trecut în Muntenia ca copil, primit fiind în serviciul episcopului Chesarie din Buzău, care l'a călugărit pe când avea 15 ani, hirotonindu'l întru diacon pe seama persoanei sale.

Punându-se pe învățătură, din propriul său îndemn, și fiind foarte cucernic și supus, repede a trecut peste treptele hierarchiei inferioare, ajungând după secularizarea averilor bisericesti de către stat (1863) superior al bisericei *Sărindar* din București și totodată profesor de religie la gimnasiul Mateiu Basarab.

Mitropolitul *Nifon*, ținând foarte mult la deșteptăciunea lui, îi dete în curând rangul de Archimandrit și la cea dintâia ocaziune îl făcu Arhieru. La anul 1873 fu ales episcop al Argeșului, ear' un an în urmă, la 1874, fu ales Mitropolit al Moldovei, dovedind prin fapte, prin

activitate neîntreruptă, că o alegere nu putea să fie mai nimerită.

În timpul din urmă înaltul prelat slăbise foarte mult, în urma adâncilor sale bătrânețe, și se știa, că nu mai e departe catastrofa. De-și așteptat cu siguranță, fatalul desnodământ a atins totuși foarte dureros cercurile înalte din România. Atât senatul cât și camera și-a suspendat Sâmbătă ședința în semn de doliu, după-ce în senat presidentul dl *Stătescu* și prim-ministrul dl *Sturdza*, ear, în cameră presidentul dl *Ferechide*, ministrul de culte dl *Haret* și deputatul dl *Nic. Ionescu* au făcut elogiul defunctului prelat român.

M. S. Regele *Carol* a rămas adânc impresionat când i-s'a comunicat trista veste, și a binevoit a ordona să se îplinească esact toate dorițele din urmă ale defunctului.

Doliul e general în România, ales însă în *Iași*, unde aproape toate casele au arborat steag negru, și clopotele sună neîntrerupt a jale la toate bisericile dreptcredincioase.

Ne alăturăm și noi la acest doliu general al bisericei române.

În veci pomenirea lui Iosif Naniescu !

PREDICĂ,

la introducere în parohie

Eu sunt păstorul cel bun.
(Ioan c. 10, v. 11.)

Aceste cuvinte le auzim în sfânta Evanghelie. Eu sunt păstorul cel bun ; păstorul cel bun sufletul său își pune pentru oi, eară năimitul nu e pentru oi, pentru că cum vede lupul venind, el fuge și lupul răpește și risipește oile. Așa grăia Mântuitorul nostru Iisus Cristos poporului iudevesc. Și așa a fost și este.

Poporul până la venirea Mântuitorului nostru Iisus Cristos pe pământ, a fost ca și oile risipite ; pentru acelea s'a pogorit din ceriu, și a luat trup omenesc și ca un păstor prea bun a adunat și a îndreptat oile ce au fost risipite, pe căile drepte, ca să fie fericite. Pe acestea atâta le-a iubit, cât și moarte a primit, ca să le mântuiască de păcatul strămoșesc.

»Eu sunt păstorul cel bun« și sufletul meu îl pun pentru oi. Însă după ce a înviat din morți și după ce s'a înălțat la ceri, s'a îngrijit de oile sale, ca pe vecie să aibă păstori ; a așezat mai mulți Episcopi, și presviteri după cum se zice către Efeseni : (c. 4, v. 11.) »Și acela a dat pe unii păstori și învățători întru lucrul slujbei.« Cari să îndrepteze pe căile adevărului și a dreptății, ca se fie fericii.

Iubiților ascultători !

Astăzi voi cuvența despre datorințele, cari pe mine me leagă de voi, ca păstorul vostru.

Despre datorințele voastre către mine, păstorul vostru.

Poftindu-vă din adâncul inimii, ca precum astăzi suntem adunați în casa lui Dumnezeu spre mărirea lui, așa să putem oare când cu toți fi vrednici de mărirea cea cerească. Deci ascultați-mă !

Sufletul meu îl pun pentru oile mele, zice Mântuitorul, mai marele păstor. De aicea urmează fără îndoială, ca toți următorii lui pe cari i-a așezat, în cât e cu putință să fie gata și vieața să o jertfească pentru turmă. Și când cuget aceasta, toată ființa mi se cutremură. Dacă pentru voi nu sunt bun, dacă nu sunt îngrijitor punctual pentru binele, norocirea și mântuirea voastră, vai mie ! atunci înaintea lui Dumnezeu eu nu sunt păstor, ci năimit, și atunci sunt perdut.

Pentru că adevăratul și bunul păstor, cea mai mare grije trebuie să o aibă de turma sa, trebuie mult să asude, să ostenească ca să și apere turma de lupii răpitori, și să o hrănească cu hrană cerească. Totdeauna trebuie să cugete la cuvântul lui Dumnezeu, și la binele oilor sale. El ochiu pentru orbi, picior pentru schiopi, doctor pentru bolnavi, răbdător în sfat cu duhul blândetei, cu un cuvânt, precum zice Apostolul : »*El e tuturor toate.*« Și pentru iubirea lui Dumnezeu și dreptate, e gata a perde toate.

Așa trebuie să fie bunul păstor! Eată cum dojenește Dumnezeu pe preoții neîmplinitori de datorințele lor, prin Prorocul Ezechiil (c. 34.) »Vai vouă păstorii lui Israil! Oile mele nu le pașteți, pe cea neputincioasă nu o ați întărit, pe cea bolnavă nu o ați vindecat, pe cea perdută nu o ați căutat, și pentru aceea oare unde s'au răsfiat oile mele? Voi cere oile mele din mâna lor, și nu veți mai paște oile mele.« Ci Doamne Dumnezeul meu! Nici odată nu voi părăsi oile mele, nu voi cruța nici o osteneală pentru binele turmei mele. Inșă slab fiind și om neputincios, cu împlinirea acestei chēmări grele, am lipsă de ajutorul Tău, cu care convins sunt, că voi împlini chemarea mea grea: »Toate voi pute, dacă mă va întări Iisus Cristos.« (Filipseni c. 4, v. 13.)

Inșă ce folos ar fi când preotul își împlinește datorințele sale către parochieni săi, dacă parochienii nu-și vor împlini datorințele lor către preot? Ele sunt atunci pierdute. Pentru aceea vă sfătuesc, ca și voi să vă împliniți datorințele voastre.

Toate mai sus citatele datorințe ale preotului bun se cuprind în trei puncte de căpetenie:

1. Preotul e îndatorat a paște turma sa cu predicarea cuvântului lui Dumnezeu. »Paște oile mele.« (Ioan c. 21.)

2. A Paște cu sfintele taine. (1 Corinteni c. 4.)

3. A Paște cu exemplu bun, cu cuvântul, și cu fapta. La aceste ale mele datorințe, sunteți recercați, ca și voi să vă împliniți punctual datorințele voastre.

Eu trebuie să vă iubesc, și vă iubesc, și mă voi nizu pentru binele vostru; dar și voi sunteți datori a mă iubi și a mă cinști, precum zice Apostolul, cu îndoită cinste. Nu pentru că aș fi meritat, ci pentru că eu țin locul slujitorului lui Iisus Cristos, păstorului vostru. (Timoteu c. 6.)

Eu trebuie să vă predic cuvântul lui Dumnezeu, a vă arăta și a vă țeleni adevărul lui Dumnezeu și învățăturile sale spre binele, norocirea și mântuirea voastră. Așa dară, voi trebuie totdeauna cu bucurie să mă ascultați, și să împliniți tot ce eu vă recomand, și sfaturile mele cu încredere să le primiți; de oare-ce eu, ori ce vă grăesc, nu mai aceea vă grăesc ce poruncește Dumnezeu ca să împlinesc pentru binele și norocirea voastră.

Eu trebuie să vă împărtășesc cu sfânta taină întemeiată de Cristos în sfânta liturgie; eară voi trebuie cu evlavie să o primiți, și totdeauna Dumineca, și sârbătoarea să cercetați sfânta biserică.

Eu trebuie pentru voi toți să mă rog lui Dumnezeu, și mă voi ruga; dar și voi să vă

rugați pentru mine, ca Dumnezeu să-mi ajute în serviciul meu.

Eu trebuie să ve premerg cu exemplu bun, cu cuvântul și cu fapta, eară voi trebuie să-mi urmați întru toate ce vedeți în mine bun și folositor. »Următori fiți mie precum și eu lui Cristos«. (Comit.: e. 11. v. 1.) Atunci eu voi fi norocos, și voi fericiti; dacă așa vom face, atunci pot zice și eu ce a zis Mântuitorul: »Oile mele ascultă glasul meu, și eu le cunosc pe ele, și vin după mine«. (Ioan c. 10 v. 27.) Și mă voi bucura, că oile nu vor peri; ci vor moșteni viața vecinică.

Iubiților mei parochieni!

Ce fel de parochieni ați fi când nu ați împlini datorințele voastre? Când preotul vostru se sîrguește ca să vă spună adevărul lui Dumnezeu și ce e pentru binele vostru, eară voi nu ați veni să-l ascultați, sau cu nepăsare 'l-ați ascuta? Cum ați împlini datorințele voastre? Când preotul vostru împarte sfintele taine, prin cari Dumnezeu dăruiește mila, și binecuvântarea sa; eară voi, sau nu le primiți, sau nu sunteți vrednici a le primi?

Cum ați împlini datorințele voastre, când preotul vostru se roagă pentru voi toți eară voi nu vă rugați nici pentru voi, nici pentru el.

Cum ați împlini datorințele voastre? Când preotul vostru vă premerge cu exemplu bun cu cuvântul și cu fapta povățuindu-vă pe calea dreaptă ce duce la cer, eară voi în loc să-l ascultați, și să-i urmați, ați fugi dela dînsul, și nu 'i-ați da competențele stolare ce 'i-se cuvin, luând exemplu dela unii creștini stricați de duhul vremii de acum, cări își vînd pentru unele întereșe mârșave legea strămoșească! Dar' vai acela cari lucrează așa și nu ascultă de preotul lor; pentru-că aceia nu sunt adevărate oile ale lui Dumnezeu, precum însuși Mântuitorul zice: »Voi nu credeți, că nu sunteți din oile mele«. (Ioan c. 10.)

Ce pedeapsă mai mare le trebuie, dacă Dumnezeu nu-i primește între oile sale?

Iubiților mei parochieni!

Eu cu ajutorul lui Dumnezeu mă voi strgui cât mai mult, ca să-mi împlinesc datorințele mele punctual, ca să pot totdeauna răspunde înaintea lui Dumnezeu, că v'am îndreptat numai spre binele, norocirea și mântuirea voastră. Apoi când și voi veți împlini datorințele voastre, atunci norocirea mea și a voastră au ajuns la culme, și eu cu bucurie pot zice: »Eată pe cari 'mi-ai dat 'i-am păzit și nici unul n'a perit«.

Amin.

Iosif Suciu,
parochul Lipovei.

Reuniunea preoțească.

Onorata redacție a foaii noastre oficioase a binevoit a deschide loc chestiunii cu titlul de mai sus, ca cei interesați să-și poată schimba părerile în punctul acesta și astfel la timpul său această idee nobilă sau s'o întrupăm sau s'o abandonăm.

Autonomia catolică încă progresează încet, dar cu toate acestea se va realiza odată.

Acum se țin de regulă conferențele preoțești tractuale, și e bine, conform dorinței exprimate în apelul emanat dela câți-va colegi, în numărul iubilat al foaii noastre, să ne ocupăm în conferențe de chestia reuniunii noastre. Să încercăm în conferențe a atrage 1—2 dintre noi — din fiecare tract, și să-i rugăm a se pune în înțelegere toți sub conducerea unuia mai »primus inter pares« spre a elabora un proiect de statute pentru înființândă reuniune, întrucât li s'ar da consensul superiorităților bisericești la aceasta.

De câte-ori s'a sulevat chestiunea aceasta în oficioasa noastră, de atâtea ni s'a spus că se publică cu anumite rezerve.

Mi vine a crede, ba sunt sigur, că Ven. Consistor nu numai că ar aproba acțiunea noastră, din contra, amăsurat împrejurărilor ar sprijini-o, cu atât mai vârtos că prin aceasta noi numai progresa putem, și ca corporațiune destul de impunătoare de altcum, constituindu-ne într'o reuniune diecesană, am deveni mai mari, mai tari, mai impunători, cu un cuvânt, ne-am putea și ni-s'ar da teren de a ne afirma.

Pildă vie ni este reuniunea fraților învățători, care progresează, spre cinstea lor, spre întărirea neamului și bisericeii.

Vor fi între noi, cari cuprinși mult de grija cea lumească, susțin această idee de nerealisabilă.

S'o voim aceasta, să ne hotărîm la îndeplinirea ei și prin muncă binecuvântată toate se pot duce în îndeplinire.

Avem destule Regulamente sinodale, congresuale, autonomie și în cadrul acesta ne putem organiza.

Catolicii de 2—3 ani au introdus congrese sau întruniri mari din toată țeara, și noi încă putem să ne constituim după diecese.

La cassă ne prezentăm aproape toți când e vorba de congruă, de ce să n'o facem aceasta și să ne sfātuim pe mai apoi, când congrua a bunăoră ni s'ar abzice?

Între multele chestii de cari ca conferență ne-am putea ocupa, voi schița câteva, încercând a dovedi astfel că și reuniunea noastră e quasi reclamată de împrejurări, întocmai ca a fraților învățători.

Ca reuniune în legătură cu alte confesiuni creștine am putea cere prin autoritățile noastre revisiunea legilor politico-bisericești; astăzi aceasta n'o putem face.

Ca reuniune am putea hotări mai bine soarta și menția fondului preoțesc și prefacerea lui în fond de pensiuine, — o dorință generală a clerului întreg aceasta, deoarece starea actuală e aproape nesuportabilă.

Ca reuniune am putea cere regularea congruei în altă formă, și minimalul să nu fie 800 cor. ci 1200 coroane, ear cei cari ulterior și-au complectat clasele, să nu fie excepționați.

Ca reuniune ni-ar sta în puțință a cunoaște mai bine cauza neînțelegerilor dintre noi și învățători, căci în multe locuri referințele dintre acești sunt prea încordate sau chiar detestabile.

Am putea încerca în restimpuri să ținem adunări generale micste și poate că n'ar rămâne fără rezultat.

Întrucât am accentuat aceste momente, spre a arăta că în adevăr o reuniune preoțească diecesană ar avea teren de muncă, și n'ar fi un lucru de prisos.

Din câte sute suntem noi, va fi având fiecare o idee; și cernându-le pe toate, am afla și ceva bun. Atâta ca echou la apelul fraților.

Vivant sequentes!

Galșa, 15/28 Ianuarie 1902.

Traian Terebenț,
preot român.

O mare greșală.

Cine a cetit luptele ce s'au purtat, cu putere de uriaș, de către marele nostru Archiepiscop și Mitropolit Andreiu baron de Șaguna, și a putut vedea realizate dorințele lui, mai ales în domeniul bisericeii, când dat ne-a fost să fim singuri stăpâni pe modul de gândire și acțiune a credincioșilor nostri de legea ort. română, prin

întarticularea și promulgarea ca lege a autonomiei și Statutului nostru organic, — acela ca o sentinela ne-a lormită veghează la poarta acestei puternice cetăți, și nu lasă a se strecura nici un spion într'însa.

Prin autonomie și Statutul nostru organic ni-se garantează nu numai libertatea manifestării

cultului dumnezeesc, ci totodată ni-se asigură ca limbă oficioasă dulcea noastră limbă românească. Cine ar încerca — direct, ori indirect — să vire cuiul străin în casa noastră, acela să știe și să simtă, că are în față un viteaz neînfricoșat, și care nu se dă în lături, până nu-l delătură sau înfrânge pe adversar.

În timpul celor 7 luni, cât am administrat parochia răposatului paroch Teodor Popovici din frunțașă comună Șeitin, am dat peste un obicei, sau mai bine zis peste o ușurință, care, la părere, nu atinge drepturile noastre, în fond însă, este în adevăr cuiul lui Pepelea.

Este vorba de formularea, sau facerea *estraselor* din (registrele) protocoalele botezaților, cununaților, ori ale morților.

Preoții cu firea lor blajină și îngăduitoare, mai de demult au fost recercați oficios și semi-oficios, mai cu buna, mai cu răul, că după-ce au terminat cu decopierea estrasului după original, — pentru ușurarea administrării, să pună de-a stânga, într'o notă, cuprinsul estrasului și în limba maghiară; și iei au cedat.

Văzând organele administrative, că pe calea oficioasă treaba merge pe gustul inimii dlor, au făcut un pas mai departe, un pas foarte îndrăzneț și care poate avea consecvențe foarte triste, și care subminează baza autonomiei noastre.

Drept dovadă sunt eu însumi, cu un cas întemplat în fosta mea parochie d'acolo, chiar în săptămânile prime ale administrării. Un parochian vine și mă roagă să-i fac un extras — pare-mi-se — de botez. Merg cu omul la oficiul parochial, și cum iubitul confrate părintele Pavel Mercea era conducător, — 'i-am cerut protocolul respectiv, am decopiat în formularul de extras toate datele, după-cum se cere, am aplicat sigilul oficiului parochial, m'am iscălit și stam gata a-l preda.

Omul meu, care avuse de-a face în mai multe rânduri cu *estrase*, și ca știutor de carte, sta uimit, privea întrebător la părintele Mercea, pe mine mă măsura de sus până jos, și nu știea, sormanul, să zică, sau să nu zică ceva.

Părintele Mercea observă îndată ce-'i; îmi atrase atenția asupra nedumeririi și neliniștei omului, și-mi propuse să fac și nota aceea în limba ungurească.

Fiindcă n'auzisem de când sunt, că pe *estrase* — pe cuprinsul acelora — e a se face și o notă — *ungurește*, stau acum eu în uimire și eram grozav de zăpăcit. Numai decât părintele confrate îmi esplică ce-'i în cauză; 'i-se deschise și omului meu graiul, și ajunsei să ved limpede ce-'i, și să pătrund în meritul cauzei.

Nu plătește nimic numai cu românească, părinte, istratul ce mi-l faci, și nici nu mi-l

primește fără însemnare pe ungurie, pentru-că ei zic că nu știu românește.

Rămăsei ca trăsmit. Adică, la început au cerut nota ungurească numai pentru ușurare. În cererea asta era un fel de rugare. Mai, târziu după-ce 'i-ai dat sălas... străinul vrea să te alunge din casă. Acum *pretind*, așa-dar', și nu numai oficios, ci și *estrasele private nu le acceptă ca valide, sub motiv că nu înțeleg limba, până nu se pune nota ungurește.*

Esemplul dat, cred, este destul de elocvent. Acum preoții, dacă vor ca oamenii să nu fie împedecați și respinși în daraverile lor, ear' prin aceasta păgubiți, sunt constrânși să aplice, pe câmpul alb din stânga al estrasului, o notă, în care cuprinde datele, numele copilului sau fetei și al părinților.

Cu alte cuvinte, se face un al doilea extras în limba maghiară, ear' pe cel scris românește, în limba oficioasă bisericească, îl consideră ca ne-existent — pot fi acolo scrise ori-câte năsbâtii, se pot strecura în textul românesc greșeli chiar, — valid și de valoare reală este numai cel cuprins în notă, de oare-ce ei nu pricep și nu știu românește.

Cine-și dă seamă de marea greșală, ce se face prin aplicarea notei ungurești pe *estrasele* noastre, acela va ști, că oficiile politice, azi mâne, se vor *plictisi*, confruntând datele din notă cu cele din *estrasul românesc*, și vor cere — în orbia lor — să formulăm datele și *extrasele* numai *ungurește*, isgonind astfel limba noastră oficială bisericească și înlocuind-o cu a lor.

Cine are pânea și cuțitul în mână și totuși moare de foame, e un imbecil; și societatea-l ignorează. Un popor cu drepturi câștigate, dacă din indolență le perde, nu merită să le aibă. Biserica noastră își are organele sale superioare, de-a căror glas trebuie să se țină seamă. Cel mic între frați, umilit subsemnatul, am suflat în bucium; sentinela a dat alarm, — eroii să-și înalțe capul, că-i vremea de luptă grea și mare.

Preotul Al. Munteanu al lui Vasilie.

CRONICA.

† **Dr. Liviu Marcu** tinărul avocat din Lugoj a încetat din viață, după grele suferințe.

Când plângem moartea timpurie a acestui valoros bărbat, sufletul ni-se umple de venerațiune și recunoștință față cu mecenatul **Dr. Liviu Marcu**, care întreaga sa avere, de aproape 100.000 cor., a lăsat-o neamului său moștenire: pentru înființa-

rea unui alumnou român lângă gimnasiul de stat din Lugoj.

„Mai mare dragoste nimeni nu are“.

„In locașul luminei odihnească! Neperitoare și binecuvântată va fi memoria lui în veci.

Inmormântarea lui Nicolae Cristea. Duminecă, 9 Februarie n. a avut loc înmormântarea asesorului consistorial Nicolae Cristea.

Mărturie a stimei generale de care răposatul s'a bucurat, nu numai în cercurile române ci și străine, a fost imensul număr de public, de toate clasele și naționalitățile, care a asistat. Au luat parte la înmormântare: consistorul archidieceșan în corpore, elevii seminarului archidieceșan, în frunte cu profesorii, membrii „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, corporativ, în frunte cu steagul Reuniunii înflorat în negru, numeroși preoți și învățători de prin comunele din jurul Sibiului, și alt public de toate categoriile.

Intre doioasele cântări cosciugul a fost ridicat din casa mortuară și transportat la biserica din suburbul Iosefin, unde — în biserică — s'a oficiat prohodul, la care rugăciunile de deslegare au fost cetite de însuși înaltpreasfinția Sa mitropolitul Ioan Mețianu, ear' predica a fost rostită de protopresbiterul Ioan Papiu.

Ceremoniile înmormântării au fost oficiate de șase preoți și doi diaconi: protopresbiterii Ioan Papiu, Zaharie Boinu, Moise Lazar, și Dr. E. Rosca, presbiterii Petru Simțion și Ioan Broju, archidiaconul Dr. E. Cristea și diaconul Dimitrie Câmpean. Cântările funebrale au fost cântate de corul seminarial sub conducerea profesorului D. Cunțan.

În veci pomenirea lui!

* **Mulțămită publică.** 1. Alexandru Barbon, Maxim Bălan, Iuliu Spinanți, Alexandru Florea, Ioan Todor și George Tripa au dăruit sfintei biserici gr. or. rom. din Valea-mare un vas pentru mir, de argint de china în preț de 10 cor.

2. Leontie Avramescu a dăruit făina necesară pentru coacerea sfintelor Paști din anul 1901.

3. Pentru facerea a 7 stihare pentru prunci pe seama sfintei biserici gr. or. rom. din Valea-mare au dăruit următorii marinimoși creștini: Alexandru Barbon 1 cor, Maxim Bălan 1 cor., Iuliu Spinanți 1 cor., Ioan Popovici 60 fil., Ioan Todor 40 fil., Damaschin Jurca 40 fil., Ioan Todor 60 fil., Aureliu Spinanți 60 fil., Ioan Florea 40 fil., Axente Mihut 40 fil., Dimitrie Todor 20 fil., Nicolae Todor 1 cor., Damaschin Todor 40 fil., Ioan Jurca 60 fil., Ana Dobrea 1 cor., Fabius Dobrea 1 cor. (ambii din Făget) Samuil Spinanți 1 cor., Axente Spinanți 1 cor., Avram Ignat 20 fil., Pavel Sinaci 1 cor., Romulus Spinanți 40 fil., Pavel Spinanți 40 fil., George Cișmaș 40 fil., Samuil Florea 30 fil., Ștefan Spinanți 60 fil., Elisaveta Fenehea 1 cor., George Tripa 1 cor., Damaschin Chita 1 cor., Arsenie Muntean 60 fil., Pavel Sinaciu 60 fil., Damaschin Fărcaș 1 cor., Damaschin Olariu 40 fil., Pavel Stanca 2 cor., Leontie Avramescu 40 fil., Alexandru Birla 1 cor., Alexandru Florea 1 cor., Maria Dobrei 40 fil., Ioan Olariu 60 fil., Dionisie Romoniță 80 fil., Ioan Tripa 40 fil., Iulius Tuculia 1 cor., Damaschin Hanoș 1 cor., Romulus Spinanți 60 fil., Iosif Spinanți 1 cor., Axentie Florea 1 cor., Pavel Todor 2 cor.

Pentru cari jertfe creștinești esprim pe această cale mulțămită în numele comitetului parochial susnumiților marinimoși creștini precum și domnului învățător pensionat Maxim Bălan, care cu deosebită râvnă și zel creștinesc îndeplinește colectarea între evlavioșii credincioși pentru înfrumșetarea casei lui

Dumnezeu. — Valea-mare la 29 Ianuarie (11 Faur) 1902.
- Alexandru Barbon, preș. com. parochial.

Concurs.

Se escrie concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala gr. or. rom. de băeți din Pâncota, protopopiatul Șiriei, devenit vacant prin pensionarea învățătorului G. Oașca de aici, cu termin de alegere pe 10/23 Martie 1902, pe lângă următorul salariu anual: 1. Locuință constătătoare din 3 chilii, 1 culină, o cămară, în edificiul școlar de nou edificat după recerințele moderne și grădina de legumă; 2. Salar în bani gata 200 cor.; 3. $\frac{3}{4}$ pământ comasat de 24 jug. ung. cu arendă anuală de 460 cor.; 5. Cinci orgii de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ sau 100 cor.; 5. Spese de conferență 20 cor.; 6. Paușal de scripturistică 12 cor.; 7. Pentru curatorat 40 cor.; 8. Dela înmormântări, circa 100 cor. De după acest salariu, darea regească, comitatensă și echivalentul le va solvi alesul. Dela competenți se recer următoarele: A) Estras de botez; B) Testimoniu despre absolvarea preparandiei; C) Testimoniu de eualificaciune învățătorescă; D) Atestat de conduită și despre serviciul prestat până aci, în comuna unde a servit; E) Declarație, că de când își formează dreptul la cvincvinal; F) Alesul e deobligat a implini toate funcțiunile în și afară de biserică.

Cei cu pregătiri mai bune și cunoscători de note vor fi preferiți — și comuna după observarea vre-unui progres multumitor celui ales îi va îmbunătăți salariul.

Petițiile astfel instruite și adresate comitetului parochial din comuna Pâncota cu 3 zile înainte de alegere sunt a se așterne Preaonoratului oficiu protopopesc gr. ort. rom. din Șiria (Világos) ear până în ziua alegerii a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cânt și tipic,

Pâncota la Ianuarie v. 1902.

Ignatie Pavlovici m p.,
presid.

George Oșca m. p.,
not. com. paroch.

În temeiul rezoluțiunii Venerabilului Consistor eparchial d-to 15/28 Noemvrie 1901 N-rul 7611/901 se repește escrierea de concurs pentru îndeplinirea parochiei vacante din Hodoni, (ppresbiteratul Timișorii) cu termin de 30 de zile dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala“.

Beneficiul anual se compune din: 1) folosirea unei sesiuni de pământ; 2) birul parochial (șase pătrare grâu după o sesiune); 3) venitul ștolar usat; aceste dimpreună cu întregirea stabilită și asignată din partea În. Guvern pe temeiul coalelor de fasiune încuviințate, în suma de 463 cor. 54 fil., asigură un venit de cel puțin 1604 cor. deci parochia este de clasa primă. Relutul de cortel încă e asigurat.

Alesul se obligă a locui însuși în casa biserică nr. 77 și să plătească epitropiei parochiale în rate treilunare anticipative suma de 200 cor. anual pentru folosirea acestei case constătătoare din 4 chilii, culină și toate aparținătoarele.

Sarcinile publice după întreg beneficiul are să el supoarte alesul, care fără alta remunerațiune este îndatorat să provadă și învățământul religios la elevii cari frecventează școala de toate zilele și la adulți.

Dela concurenți se cere eualificaciunea prescrisă în §-ul 15 lit. a) a Regulamentului pentru parochii. Recurenții vor avé să se presente în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din loc, cu observarea

§-lui 18 din același Regulament, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală. Recursele sunt a se trimite P. On. oficiu protopresbiteral în Timișoara-Fabric. Comitetul parochial.

Cu consensul ppresb. tractual: Dr. TR. PUTICI m. p., protopresb. gr. ort. rom

—□—

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a vecantei parochii de clasa a III-a din **Ohabalunga**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch gr. or. român sunt: 1. Sesiunea parochială, care este comasată și constă parte din fânaț, parte din pământ arător; 2. Bir preoțesc dela credincioși, 10 meți cucuruz despoiat; 3. Stolele usuale; 4. Folosirea plațului parochial în mărime de 1/2 jugăr. și 5. Întregire de dotație dela stat 630 cor. 61 fil., dacă concurentul are cvalificație sub 8 clase.

Reflectanții la acest post au să-și aștearnă petițiile lor instruate conform legilor în vigoare, comitetului parochial din Ohabalungă, pe calea oficiului protopresbiteral gr. ort. român din Belinț, (Temes-megye), și într'o Duminecă sau într'o sârbătoare au să se prezenteze în sfânta biserică din numita comună bisericască, spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, eventual în oratorie și în săvârșirea slujbei dumnezești.

Comitetul parochial:

În conțelegere cu mine: GERASIM SĚRB, protopresb. gr. or. rom.

—□—

Pe baza rezoluțiunii Venerabilului Consistor Nr. 7283/901 se escrie concurs pentru îndeplinirea parochiei vacante din **Chișoda** (ppresbiteratul Timișorii), cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala“.

Beneficiul anual se compune din venitul sesiunii parochiale și a intravilanului aparținător, a birului și a stolelor usuale. Dreptul veduvelor preotese Sofia și Brandușa Popovici se asigură conform §-lui 8 din Regulamentul pentru parochii.

Dela concurenți se cere cvalificaciunea prescrisă în §-ul 15 lit. a) a Regulamentului pentru parochii. Sarcinile publice după întreg beneficiul are să le poarte alesul, care fără altă remunerațiune este obligat a provede învățământul religiunii la școala de toate zilele și la adulți.

Recurenții vor avé să se prezente în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din loc, cu observarea §-lui 18 din Regulamentul susatins, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală. Recursele sunt a se trimite la P. On. oficiu ppresbiteral în Timișoara-Fabric.

Comitetul parochial.

Cu consensul ppresb tractual: Dr. TR. PUTICI m. p., protopresb. gr. ort. rom.

—□—

Conform ordinelor Vener. Consistor din 24 Martie 1901 Nr. 2033 și 27 Decembrie 1901 Nr. 8524 se escrie concurs, cu termen de alegere la **30 de zile** după aceasta publicare pentru îndeplinirea parochiei din **Checia-română** — protopresbiteratul B.-Comlos — devenită vacantă prin strămutarea preotului Gavril Selagian la Maierile-Timișorii.

Venitele parochiei sunt: „sessia parochială cu apartinențele ei, birul și stola usuată“, precum și între-

girea dela stat, după cvalificațiunea personală a alegândului paroch.

Dările și echivalentul sesiunii le va suporta alegândul preot, care va avea a-se îngriji și de cortel.

Recurenții au a-și ajusta recursul cu testimonii pentru parochii de cl. I., și conform prescrișelor Regulamentului, cari adresate comitetului parochial din Checia română să se trimită subscrisului oficiu protopresbiteral la Nagy-B.-Komlos; având a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea și în cele rituale și retorice.

Checia română din ședința comitetului parochial gr. or. rom. ținută la 11 Decembrie 1902.

Ioța Itineanțu m. p.,

Ioan Ratiu m. p.,

președinte.

notar.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, ppresbiter.

—□—

Nepresentându-se nici un recurent la al doilea concurs, — pe baza decisului Ven. Consistor diecesan din 13/26 Decembrie Nr. 7946 ex .901, se publică prin aceasta și a treia oară concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“ pentru îndeplinirea parochiei din **Toracul-mare**, devenită vacantă prin răposarea parochului Iosif Secoșanu.

Venitele acestei parochii, constătătoare din una sesiune pământ arător, birul și stolele usuate, computeate fiind de Prea Ven. Consistor la 1600 cor. venit anual, după detragerea tuturor dărilor, pe cari are a le suportă alegândul paroch, dela recurenți se recere cvalificațiune pentru parochii de clasa I.

Recursele ajustate după cerințele Regulamentului și adresate comitetului parochial, sunt a-se înainta în termenul de sus la P. On. oficiu protopresbiteral gr. or. rom. în Nagy-Komlós, comitatul Torontal.

Reflectanții vor avé să se presinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în S-ta biserică, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Dat din ședința comitetului parochial ținută în Toracul-mare la 12/25 Ianuarie 1902.

Paul Tempea,

Petru Avrămuț,

pres. com. par.

not. com. par.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. protopresb. as. cons.

—□—

Pentru îndeplinirea parochiei II-a din Bârsa, devenită vacantă prin răposarea preotului Zacharie Halic, se escrie concurs, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.“

Venitele acestei parochii sunt: usufructul unei sesii pământ estravilan, birul și stolele indatinat dele circa 140 numere de case și ca întregire dela stat pentru preot fără 8 cl. gimn. s'a stabilit 215 cor. 22 fil. (415 cor. 22 fil.) din care sumă 100 cor. sunt socotite pentru evartir.

Recursele ajustate conform Regulamentului pentru parochii și adresate comitetului parochial, vor fi a se subșterne oficiului protopresbiteral din Buteni (Buttyin Aradmegye) în termenul sus indicat, ear recurenții vor avea a se presenta în care-va Duminecă sau sârbătoare în s. biserică din Bârsa, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Bârsa, la 13/26 Ianuarie 1902.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: IOAN GEORGIA m. p. ppresbiter.

—□—